

נשים עושות שלום

בתל-חי

יא' באדר 2016.3.21

הטקס הממלכתי

עולות לתל-חי

הטקס שלנו

צעדת התקווה

טוב לחיות בעד ארצנו - המשותפת לכולנו

טקס האזכרה

הנחתה ופתחה עינת לוצאטי חברת תנועת 'נשים עושות שלום':

שלום לכולן וברוכות הבאות לתלחי. היום, ב"א באדר לפני 96 שנים, נפלו בתלחי שרה צ'יזיק, דבורה דרכלר, שניאור שפושניק, אהרון שר, בנימין מונטר, זאב שרף, יעקב טוקר, ויוסף טרומרפלדור - עליהם השלום -

לפני שנה עליתי לתלחי ושמעתי בטקס האזכרה הממלכתי את נשיאנו האהוב מר רובי ריבלין אומר: "...אנשי תל חי לא הקימו כאן את ביתם מתוך תאוות מלחמה. הם עלו על מנת לחיות כאן, לבנות ולהגן על ארצנו. הם עלו על מנת לחיות בעד ארצנו. הם היו גברים ונשים, עולים וותיקים, אנשי חינוך, אנשי ספר ואנשי צבא. הם הקדישו את ימיהם ולילותיהם כדי לבנות כאן בית. הם ביקשו להכיר חברים דוברי ערבית, כדי ליצור את הקשר החיוני כל כך עם שכניהם. קשר של חיים, של שלום, של אחווה. מורשתם של אנשי תל חי, מורשת נצח אותה אנו נושאים עמנו, היא כי "טוב לחיות בעד ארצנו".

תל-חי היא שיא של גבורה, שהיתה לפסגה של תקווה, לישראל השוחרת שלום, בכל יום מחדש. ישראל שגברה באומץ על מתנכליה, מושיטה גם היום את ידה לשכנות טובה."

היום 21.3.16 ביום הראשון של האביב, אנו, נשים עושות שלום, חפצות חיים, מכבדות את ההקרבה ומדגישות את החיים, מצטרפות לכן גוריון וליצחק רבין עליהם השלום, ויבדלו לחיים ארוכים כבוד נשיאנו המכהן רובי ריבלין, ורעיה אופנר אמו של אבי אופנר עליו השלום, שנפל באסון המסוקים ורבות נוספות שאמרו כאן למרגלות אנדרטת האריה שמעל קבר נופלות ונופלי תלחי: טוב לחיות בעד ארצנו. טוב לחיות בעד ארצנו - המשותפת לכולנו.

אני, עינת לוצאטי מברעם שעל הגבול, וחברותי מתנועת נשים עושות שלום, שואפות להתחבר ולחבר, לקרב ולהתקרב ולהגיע לסיום הסיכסוך בהסכם מדיני מכבד. מודה מעומק ליבי לכולכן שבאתן מרחבי ארצנו ומרחבי הגליל. לטלי פיגלסון מנהלת המוזיאון, נעמה חייקין, בת ארז יוגב, נשות חצר תלחי, לסביונה רוטלוי, ענת נגב, יעל אדמי, תמי יקירה והדסה נווה ממרכז תנועתנו, ולכל הנלהבות והתומכות שאיתנו בליבן וברוחן.

לתופאחה סאבא, יפעה עמית שלייר, מוריה שלומות, מיכל פנט פלג, לילי וייסברגר, בתיה גיא, דפנה אברהמס, אורטל בארי, הזמרות עדי, שירז, ענבר, מיקה ואורי ומורתן סיון נווה דרי, ולעופר גביש ששרים -

מודה בכל ליבי לכן חברותי, שותפותי היקרות האמיצות, הנחושות והמסורות מלכה בלושטיין משניר, אורה האמר מכפר הנשיא, אורית רוזנבליט ממטולה, דריה ארבל מצפת, חיה דגן מלהבות הבשן, אולגה בראל ואנג'לה ינטיאן מברעם, שבעבודת צוות נלהבת, רבת תפניות דמויות ועלילות מגשימות איתי את חלום תלחי שלנו. מודה למתעדים יהודה יעקובובץ, אולגה בראל וג'יל פיטוסי.

גם ברגע זה זוכרת את חברתי אשת השלום נאווה שי עליה השלום, גם לאורה ובהשראתה אנחנו עושות שלום.

מי-הָאִישׁ, הַחֶפֶץ חַיִּים;
אֶהָב יָמִים, לְרֵאוֹת טוֹב.
נֶצַר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע;
וּשְׁפִתֶיךָ מִדְּבַר מֵרָמָה.
סוּר מֵרַע, עֲשֵׂה-טוֹב;
בִּקְשֵׁי שְׁלוֹם וְרַדְפֵהוּ.

אֲנִי הָאִישׁ, הַחֶפֶץ חַיִּים;
אֶהָב יָמִים, לְרֵאוֹת טוֹב.
נֶצַר לְשׁוֹנֵךְ מֵרַע;
וּשְׁפִתֶיךָ מִדְּבַר מֵרָמָה.
סוּר מֵרַע, עֲשֵׂה-טוֹב;
בִּקְשֵׁי שְׁלוֹם וְרַדְפֵהוּ.

ארגון ה"שומר" פעל להגנה עצמית, להתיישבות ודגל בשכנות טובה עם המקומיים. חידוש הוא, כי, **פסל "האריה השואג"** של הפסל **אברהם מלניקוב**, לרגליו אנו עומדים, לא היה ההנצחה הראשונה, ראשית, היה פסלו של י. גורדון, בו, שתי דמויות הנשים שנהרגו בקרב דבורה דרכלר ושרה צ'זיק הוא נעלם מתל-חי (אני עדין מחפשת אחריו בעזרת מומחים ומתעניינים).

שאלה שנשאלת היא, מדוע טקסי הזיכרון במשך עשרות שנים, נערכים לא בחצר תל- חי עצמה אלא לרגלי הפסל ששאגתו פונה מזרחה, כל אלה לפעם הבאה.

חידוש נוסף, מדבריו של טרומפלדור משנת 1911, מתוך מכתביו לחברה, בזמן שארגן את קבוצת החלוץ במזרח אירופה לעלייה לארץ: **"לא חרב כי אם שלום אנו נושאים לארץ ישראל"**.

ועוד חידוש ולידיעה, הסלוגן **"טוב לחיות בעד ארצנו"** אתו אני מסכימה בכל ליבי. נאמר לראשונה ע"י האמן הצייר והפסל **מנשה קדישמן** ז"ל כבר בשנת 1982 עם יציאת בנו בן למלחמת לבנון הראשונה בשנת 1982, כאמן עסק הרבה במיתוס העקדה, וכרועה צאן החל דרכו כאן בדיר של כפר גלעדי כאן גם החלה חשיבתו המיתית בנושא. על כל אלה חקרת, כתבתי ואצרתי תערוכות העוסקות בנושא האתוס, כאנטיתזה להתפתחות המיתוס.

יצחק רבין ז"ל היה מ"מ **צעיר בכפר גלעדי תל-חי** לאחר שהתאחדו, וכראש ממשלת ישראל, לפני עשרים שנה, **בי"א אדר 1996** העז ואמר **כאן לרגלי הפסל, "טוב לחיות בעד ארצנו"**. וחמישה חדשים בלבד לאחר מכן נרצח...

מקווה שמסרים אלו שאתן מביאות ומביעות, של שלום, יחלחו וישנו תודעה. מאחלת הצלחה במפגש ראשון זה כאן של נשים עושות שלום, ותודה לעינת לוצאטי על שמצאת את החיבור והמאחד. **תפילתי "לו יהי אנא" כבשירה של נעמי שמר ז"ל.** ממני, **בתיה גיא** מנהלת לשעבר של מוזיאון בית ה"שומר" בכפר גלעדי (17 שנה); אוצרת תערוכות מתעדות, היסטוריה ואומנות, וכן את שביל האבנים המספרות בחלקו עובר גם שביל הפצועים, היום עובר בו גם שביל ישראל. השביל מקשר בין האתרים **מוזיאון ה"שומר", חצר תל- חי, כפר גלעדי וחצר הראשונים.** לצערנו נוסף אתר לפני עשור של חללי מלחמת לבנון השנייה קיץ 2006. היום אני בפנסיה ואחראית על מכלול אתרי בית העלמין-הממלכתי, הנצחת החייל וחלקת ה"שומר". **חברת כפר גלעדי מזה כחמישים שנה, בת קבוץ יגור שלרגלי הכרמל. ובעיקר אימא וסבתא.**

בתיה גיא מכפר גלעדי, בעברה מנהלת מוזיאון "השומר", ואוצרת שביל האבנים המספרות:

לראשונה שותפה קבוצת **"נשים עושות שלום"**, בטקס האזכרה השנתי לזכר חללי תל- חי, בבית העלמין בכפר גלעדי. ברוכות הבאות, השתתפותכן משמחת, מעוררת השראה ותקווה לעתיד. גלגולים רבים עבר טקס זה, עד היותו טקס ממלכתי, כפי שמתקיים היום.

תחילתו בשנת 1921 ע"י אנשי כפר גלעדי וגדוד העבודה על שם יוסף טרופלדור, לזכרם של הנופלים בתל חי בי"א אדר 1920, קבורתם בקבר אחים בבית העלמין, בכפר גלעדי. פסל האריה השואג של **אברהם מלניקוב** ניצב על קבר האחים. ששה גברים ושתי נשים.

קיבוץ כפר גלעדי חוגג השנה בסוכות 100 שנות עליה לקרקע. ונקרא על שמו של ישראל גלעדי שעמד בראש קבוצת המתיישבים מתוך ארגון ה"שומר".

על הנשים בארגון ה"שומר", מקומן, ומאבקן להכרה ולשוויון, ישנם מחקרים לא מעטים וגם עדויות שלהן עצמן ביומנים ומכתבים שכתבו. כמו מכתבי **טובה פורטוגלי, מניה שוחט, רחל ינאית בן צבי ועוד,** וכן ספרות ומחקרים על התקופה.

אורטל בארי ממעין ברוך, חברת 'תנועת נשים עושות שלום' וצוות הצעירות של התנועה. פעילה ויוזמת חברתית בתחומי התמרת סכסוכים ושוויון:

אני אורטל בארי, ממעין ברוך, חברת נשים עושות שלום וצוות הצעירות של התנועה ומנהלת בארגון Creativity for Peace המכשיר את דור העתיד של המנהיגות המשותפת בין ישראליות ופלסטיניות. ויש לי וידוי.

לפעמים בא לי להיות אנוכית, לחשוב רק על עצמי ועל מי שהיה או נמצא בתוכי. מין מחשבה כזאת שמזדחלת לה כשדברים מתחילים להיות רעים ואכזריים. מחשבה שמתנפצת לה ברגע שדברים נהפכים להיות בלתי נסבלים וקשים מנשוא. אבל כמעט תמיד את אותו רצון עז באנוכיות מחליפה תחושה של אחריות. אני רוצה לחשוב שזו אותה תחושה שהרגישו אלו שאת דמן וקורבנן אנו מוקירות היום. שאנחנו, כמוהן, אוהזות באמונה שאם לא ניקח את גורלנו בידינו ונקדש את החיים ואת העתיד, נזנח את המחויבות שלנו לעצמנו, לילדינו ולחברה בה אנו חיות.

הובלתי בסוף השבוע האחרון קבוצה של נשים אמניות ישראליות ופלסטיניות מישראל, מהגדה ומעזה. דיברנו על חיבורים והכלה ושינוי של השיח הפוליטי והחברתי. הבנו שלמרות אי ההסכמות והפירוד שנכפים עלינו יש גדרות שאנחנו חייבות לפרוץ. כי רק אנחנו יכולות. כנשים יש לנו יכולת להשתמש בשיח אחר שיעביר אותנו את החומות ויאפשר לנו להעזי ליצור עתיד חדש וטוב יותר למען כולנו. יש לנו את היכולת להיות ולעשות ולפעול ביחד ולחוד כדי שיהיה טוב לחיות במקום הזה. שיהיה טוב לחיות בעד האדמה שכולנו חיות עליה.

מבחינתי עצם העמידה אתכן כאן היום והידיעה שאנו ממשיכות את דרכן של נשים רבות וחזקות שהיו כאן לפנינו היא מעשה אחד מני רבים שיש לי את היכולת לעשות כאישה עושת שלום ואני גאה בזכות שניתנה לי להיות חלק.

תודה

דפנה אברהם מקיבוץ עמיעד, פעילה לקידום שוויון זכויות וחופש בחירה של נשים:

שותפותי לדרך, נשים יקרות, קהל נכבד אני דפנה אברהם, בת וחברת קיבוץ עמיעד, אמא ל-4 ילדים, שלושה מהם כבר אחרי שירותם הסדיר בצבא וצעיר בניי מסיים י"ב. בשתיים עשרה השנים האחרונות, ניהלתי את המחלקה לקידום מעמד האישה במועצה האזורית הגליל העליון, דרך העבודה המשותפת עם מאות נשים בגליל, ומתוך פרויקטים בהן נשים לקחו חלק במוקדי קבלת החלטות

ובמקומות בהן הצלחנו לייצר שינוי חברתי אמיתי, ויצרנו נוכח נשית משתפת ומשפיעה, נוכחתי לדעת עד כמה הכוח של הביחד, מאפשר להוביל מהלכים של שינויים חברתיים, של הדברות ופיוס, במעגלים של הישוב, של חיבור בין קהילות ושותפויות אזוריות.

היום, עומדת כאן היום מולכן, על האדמה בה נלחמו וחלקן נהרגו בקרב על הגנת הגליל: דבורה דרכלר, שרה צ'יזיק, צפורה בקר זייד וחנה אפשטיין צ'רקסקי, מצעירות העלייה השנייה, סיפורן האישי מתחיל במזרח אירופה בשלהי המאה ה-19, וממשיך בעלייה לארץ, ובנדודים בין חצר כנרת למנחמיה, בין סג'רה לתל עדשים ובין ירושלים לפתח תקווה. אלו הם הצמתים, שבהם התעצבו פניה של המהפכה הציונית בארץ ישראל.

במרחק הזמן בינינו לבינן, עולות ומצטיירות דמויותיהן של נשים אלה, כנשים עצמאיות ונועזות, במיוחד על רקע תקופה רבת תהפוכות וניגודים, ובתוך מציאות שמרנית מאוד ביחסה לתפקיד הנשים בחברה.

היום, כמאה שנה אחרי, כשלא הרבה השתנה, זה הזמן שלנו הנשים לחזור לקדמת הבמה, ליצור את השיח האחר והשונה, אותו שיח אותו אנו מייצרות מרגע הולדתנו, דרך מחזור החיים ויצירת חיים, שיח משתף, שמכיר באחרת ובשונה, שיח שיודע להתחבר ולעזור. ובכח המיוחד הזה להשפיע על מדיניות, על אורחות חיים ועל הנעת תהליכים שיביאו לפיוס ולשלום.

הרשת הנשית הקיימת כאן בגליל העליון ובמדינה כולה, רק הולכת ומתרחבת והיכולת שלנו להשפיע היא עצומה. בואו נתאחד ונשמיע את קולנו לפיוס ולשלום אזורי.

ד"ר יעל אדמי חברת תנועת "נשים עושות שלום" וראשת צוות פרויקטים בתנועה:

מהצפון תיפתח התקווה אין ספק! פה בצפון הארץ הטובה שלנו, פה במקום שחיים של שיתוף הם דבר נוכח וקיים בשגרה, פה במקום שנשים עושות שלום מובילות עשייה מבורכת, נחושה ומסורה, מפה תיפתח התקווה. תנועת נשים עושות שלום קמה בשלהי מלחמת צוק איתן, מתוך החרדה ותחושת

חוסר אונים התאחדנו נשים רבות מכול רחבי הארץ, ימניות ושמאלניות, דתיות וחילוניות, יהודיות וערביות כששני דברים מרכזיים מחברים אותנו, האחד - ידיעה ברורה שחייבת להיות דרך אחרת, שחייב להיות פתרון לחיים שקטים לכולנו, כי כמו שסכסוכים ארוכים וקשים נפתרו בעולם, כך אפשר שיהיה גם אצלנו, עוד כוח ועוד אלימות לא יביאו לנו את השקט המיוחל. רק הסכמים, שכן, חותמים עם אויבים, יביאו לנו את הביטחון והיכולת לגדל ילדים בשקט. **הדבר השני המאחד אותנו זו תחושת אחריות כבדה, ידיעה עמוקה שזו האחריות שלנו, כנשים, כאימהות, כאחיות, כרעיות, כאזרחיות, זו המשימה שלנו. אנחנו לא מוכנות יותר להסתפק בלדאוג לסנדוויץ' שהילד יאכל, לחוג שילך, לסוודר שילבש, להביא אותו ללשכת גיוס בהתרגשות ולחזור הביתה להתפלל לשלומם. לא מוכנות להסתפק בכך.**

פה בצפון אתן מראות לכולנו מה זו אחריות, בשלג, בגשם, בכול יום ויום אתן יוזמות ועושות שלום, בכול חיבור אפשרי, בכול יוזמה יצירתית והטקס הזה הוא דוגמא נוספת בשרשרת המתמשכת של עשייה, המעוררת השראה בכול נשות התנועה. תודה לכן נשים מופלאות ותודה מיוחדת לעינת שבתבונתה, בשקט שלה ובאחריות הרבה שלה מאפשרת לכולנו להעניק כאן תקווה.

היום אנחנו אומרות - "טוב לחיות בעד ארצנו", היום הגבורה היא לא להתייאש, לא לאבד את התקווה, לנקוט עמדה, להשפיע על המציאות. לא כי איננו מוכנות להקריב, אלא כי למדנו מטרומפלדור וחבריו, למדנו את הנכונות הבלתי מתפשרת שלהם לפעול לבניית עתיד טוב יותר.

גם אנחנו נוקטות יוזמה, פועלות בנחישות ובאומץ, היום אנחנו גיבורות, אנחנו לוקחות אחריות לחולל שינוי. שינוי של תקווה. זה אפשרי וזה בידיים שלנו.

מיכל פנט פלג חברה ב"נשים עושות שלום" ועורכת הידיעון של התנועה:

תל-חי, המקום הזה שהתכנסנו בו היום, הוא בשבילי לא רק מיתוס ולא רק ציון דרך בתולדות הציונות אלא גם קטע מכונן בביוגרפיה הפרטית שלי.

כילדה שובבה ושוחרת מרחבים נהגתי להתלוות לאבי בנסיעותיו הרבות לגליל. אחד מתפקידיו "הרשמיים" היה לקבל מדי שנה ב"א באדר, מסדר צבאי ברחבת האריה יחד עם אחד השרים בממשלה. הטקס בתל-חי היה חביב עלי במיוחד והשתדלתי לא להחמיץ אותו. כך נכחתי בכמה וכמה טקסי זיכרון ברחבה הסמוכה, טקסים שרוממו גבורה והקרבה ונצרבו היטב בתודעתה של הילדה שהייתי. לימים, התגייסתי לנח"ל ומיד אחרי הטירונות הגעתי עם חבריי לגרעין להכשרה בכפר גלעדי. ביום הראשון ירדתי לבדוק אם פסל האריה ניצב במקומו, אם העצים מסביבו גבהו ואם נשמר השקט המופלא בבית הקברות. כאן יצאתי עם בוקר לעבוד בגינון, כאן ראיתי שלג ראשון על החרמון, כאן שאפתי את ריח האביב וכאן חוויתי אהבה ראשונה.

קיבוץ כפר גלעדי חוגג בימים אלה מאה שנה להיווסדו. בזכות אנשי "השומר" שהקימו אותו, בזכות האיכרים של מטולה ובזכות לוחמי תל-חי, אצבע הגליל היא חלק ממדינת ישראל. אבל היום, כמעט מאה שנים אחרי קרב תל-חי ואחרי יותר מדי מלחמות, אין לנו צורך בגבורה ובהקרבה נוסח תל-חי. היום אנחנו זקוקות וזקוקים למנהיגים חכמים ואמיצים שיושיטו יד לשלום, שיקדשו את החיים ויאמצו דרכים מדיניות לפתרון הסכסוך בדרכי שלום, כמאמר הנביא: "וְיִתְּנוּ חֶבְרֹתָם לְאֶתְיָם, וְחַנִּיתוֹתֵיהֶם לְמִזְמֹרוֹת"

פאנל בחצר תל חי: "מתחילות בתל-חי ממשיות בחיים"

מנחה ופוחתת אורית רוזנבליט ממטולה, חברת תנועת "נשים עושות שלום", מובילה התחדשות יהודית וראשת בית מדרש "פוחתת שערים":

תל חי כשמה כן היא, מקום שנאחזים בו אנשים הרוצים לחיות, יחד עם ועל בסיס זכרונות העבר. יום תל חי מסמל את אחד מהאירועים הראשונים בו התנגשו חזיתית המתיישבים היהודיים עם ערביי חלסה. (שישבו ממש ליד פארק הזהב של היום - בתוך קרית שמונה).

עם השנים היה סיפור תל-חי לאחד מהמיתוסים המכוננים את הזהות הציונית הצעירה, מיתוס של הקרבה ומאבק על החיים בארץ. בצד המיתוס יודעים ההיסטוריונים לומר שכל האירוע היה רצף טראגי של טעויות, אי הבנות וחרדות.

אנחנו רוצות להתחבר היום לצד תאב החיים של מתיישבי תל חי, וגם של ערביי האזור. רוצות לזכור שדבורה דרכלר, שרה צ'יזיק, זאב שר, יוסף טרומפלדור, וחבריהם באו לחיות בתל חי. הם באו לחדש חיים יהודיים במולדת קדומה, ואולי לא ממש הבינו את שכניהם הערבים, לא ידעו לגשר על הפער התרבותי ופחדו חרדה עמוקה מהמקום הזר ויושביו.

מכאן - מתל חי אנחנו רוצות לדבר על החיים כאן בארץ הזאת. שמאז אירועי 1921, שכלה אלפים מבניה ובנותיה, יהודים ופלסטינאים, דרוזים, וצ'רקסים, מוסלמים ונוצרים. אנחנו רוצות לספר ולחשוב איך לחיות ולהרבות חיים כאן על הגבול שביננו לבין סוריה ולבנון, ובמדינת ישראל וארץ ישראל כולה.

שמי אורית רוזנבליט, אני מתגוררת זה כ-15 שנה כאן במטולה, ועוסקת בהתחדשות יהודית. אני מאמינה כי התשתית היהודית הכרחית לקיום חברה בת קיימא גם במרחב התוך - יהודי וגם ביחסים בין המיעוטים הרבים שהתקבצו הארץ הזאת. כמי שעוסקת בתורת ישראל, ומחוברת למקורותינו העתיקים, אני נרגשת כל שנה מחדש לגלות את הדרמה המתחוללת בפתחת ספר שמות. דרמה שמתחילה בשתי מיילדות שלא משתפות פעולה עם גזרת המלך ומבצעות את תפקידן - מיילדות

תינוקות - ולא הורגות אותם. ומיד לאחר מכן איך בת המלך בכבודה ובעצמה בשיתוף פעולה עם "האויבות" מצילה ילד שהיה יקר לאמו, ולכן היא הטמינה אותו בתיבה בין קני הסוף. על כך אומר התלמוד הבבלי (ולא בציניות) כי בשכר נשים צידקניות יצאו ישראל ממצרים. כבר הם הבינו שלהבדיל מספר בראשית שם אלוהים בורא את העולם (וגם שם נשים הן הראשונות לשתף איתו פעולה ביצירת חיים), כאן נשים שזוכרות מה עיקר ומה חשוב, מורידות את אלוהים לעולמנו ומניעות את התהליך הזה שנמשך עד היום ושנחנו קוראים לו יציאת מצרים, או מעבדות לחירות.

יציאת מצרים היא תהליך שאנחנו עדיין בתוכו. תהליך של מעבר משליטה ודיכוי של בני אדם ע"י בני אדם, לשליטה משחררת של רעיונות וחוקים, סדר חברתי וחינוך. היא מעבר מחשיבה אנושית בה האחד מבטל את זכות קיומו של האחר, לחשיבה של יחד, של ערבות ושל שיתוף פעולה.

אלוהים של התורה הוא בורא חיים. המלך (פרעה למשל) אינו יכול לתת חיים, וכדי להרגיש משמעותי ומשפיע הוא לוקח חיים, מונע חיים, ומבטל את זכותם של בני אדם לממש את חייהם.

אני מניחה שזו תורה שרבים מכם לא מכירים כי אין לה מספיק יחסי ציבור. לימוד תורה לטעמי הוא חלק מהתהליך הזה של שחרור, של יציאה מעבדות לחירות, שאיפה לחיות מתוך מחויבות לחוקים הקרויים מוסר (או תורה), מחשבה ביקורתית ושיקול דעת.

אחי האהוב החכם היפה והמבטיח קובי - נהרג במלחת יום הכיפורים. אימי נפטרה שנתיים לאחר מכן. ואני לאחר ילדות מאושרת חוויתי נעורים של אובדן והתרוקנות. מנסיוני הזה למדתי כי במלחמות כולם - כל המשתתפים - מפסידים. מאבקים אלימים לא מקדמים חיים נורמאליים. הם רק מפרנסים כוחות פוליטיים וכלכליים אלימים. בעת העתיקה היו אלה אלילי הברזל.

השלום, כמו האהבה, כמו הרוח - לא ניתנים לשליטה. הם יכולים להכנס לחיינו רק במקומות בהם בני אדם רואים זה את זה, מתייחסים זה אל זה, מקבלים זה את זה - ובעיקר מתמודדים כל אחד בדרכו וכולם יחד עם האיום עם החרדות עם הפחד שאחרים מעוררים בנו.

ליצור מצבים של יחס ושל קשר בין זרים ומנוכרים הוא מהלך המחייב אומץ אמונה ואמון הרבה יותר מלהפעיל מכונות מלחמה. לזרות פחד בהמונים קל מאוד. ליצור אמון, להרבות אמונה, להשיב רוח מחייב ומתיש הרבה יותר. אבל זו היא הדרך שאנחנו כאן מבקשות לקדם ודווקא ביום הזה - יום הזיכרון לשמונה אנשים צעירים שלא זכו להמשיך את חיי היצירה החברתיים שלהם.

מחוללות שינוי

סיוון נווה דרי ועופר גביש

עדי, שירז, ענבר, אורי ומיקה

עושות פוליטיקה של הכרות

עו"ד מוריה שלומות, פעילה ביוזמה "שתי מדינות מולדת אחת", בעברה מנכ"לית שלום עכשיו ומרכז יעוץ לאישה:

מייחסים למרטין לותר קינג את האמרה "אם אדם לא מצא דבר מה אשר למענו הוא מוכן למות, הוא אינו מתאים לחיות". מדהים שאדם שבחר בדרכי פעולה לא אלימות, שנסע להודו ללמוד 11 שנים לאחר הרצחו של גנדי את תרבות המחאה הלא אלימה, היה מחובר כולו לרעיון ההקרבה.

אני אוהבת את האמירה של לותר קינג. היא כמובן יותר פסיכולוגית מפוליטית. למרות שאין פסיכולוגיה בלי קונטקסט פוליטי, עדיין מצווה לנו לותר קינג האגדי, שכדי לחיות חיים מלאים ובעלי טעם עלינו למצוא איזה "דבר מה" שנהיה מוכנים למות למענו. אני מזדהה - הרעיון, האידיאולוגיה, החזון הם לא מותרות, אלא צורך בסיסי קיומי בשביל לנשום, בשביל להרגיש תכלית ותוחלת. יותר מכל הציפרלקס ונוגדי הדכאון האחרים - החזון הוא התרופה לחידלון.

ואז נותרת השאלה מהו אותו "דבר מה" שייתן לנו בעצם נכונותנו למות בשבילו את המשמעות לחיים. המדינה? זכויות? שחרור מדיכוי וכיבוש?

אין דבר, אמר או לא אמר טרומפלדור על ערש דווי, טוב למות בעד ארצנו. או לפי הצעתו של מרתין לותר קינג טוב לחשוב שטוב למות, כדי שיהיה טוב לחיות. (כדאי)

הזמנו לכאן ארבע נשים פעילות, מובילות דרך ומעוררות השראה. ארבע נשים שתצגנה כל אחת את דרכה ועיסוקה ביחס לכינון חיים בני קיימא כאן בארץ הזאת ובמדינה הזאת.

לפני שאזמין כל אחת מהן לספר על דרכה מעשיה ואתגריה, אני רוצה להזכיר חברה טובה שרווחה הטובה שרויה כאן:

נאוה שי - חברת קבוץ יראון שהקימה את עמותת שכנים ופעלה בה לכינון יחסי שכנות בין קיבוצים מושבים וכפרים בגליל העליון. שפעלה עם כל המגזרים והמגדרים לשיח של תמימות, הקשבה וקבלה. נאוה לא פחדה מקונפליקטים, ובשנותיה האחרונות הובילה עם שותפות במכללת תל חי קורסים שנוגעים בקונפליקטים הישראליים (נשמע עליהם עוד מתופאחה). נאוה משרה מאורה על האירוע הזה גם אם עזבה אותנו לעולם לפני כשנה. יהי זכרה ברוך!

בפאנל משתתפות:

יפעה עמית שליאר מנהלת בית הספר התיכון השש שנתי דנציגר דרכא בקרית שמונה, ששיתפה אותנו במחשבות, מעשים ואתגרים בחינוך בני נוער שגדלים בפריפריה בכל מובן שהוא.

תופאחה סאבא תושבת עוספיה, מלמדת דיאלוג יהודי ערבי במרכז לדמוקרטיה ושלו - בחוג לחינוך, יועצת לסטודנטים הערבים במכללת תל-חי ופעילה גם בכפרה ובכל המרחב לשחרור מתפיסות דכאניות שהופנמו. היא דיברה איתנו על איך יוצרים קהילה בריאה בארץ שסועה, על יצירת קהילה חדשה משוחררת מדיכוי - שיחרור אנשים מתפיסות דכאניות, ושיחרור התודעה. על אינטרסים אנושיים חוצי לאום ועל דיכוי נשים דרך הקריאה להקריב את הקרוב להן והיקר להן למען הלאום. מוריה שלומות עורכת דין. פעילה ביוזמה: "שתי מדינות מולדת אחת" - יוזמה שנובעת מהאמונה ביצירת רשת ציבורית ואיגונית המושתתת על החברה האזרחית. מוריה היא בת ברעם והייתה בעברה מנכ"לית שלום עכשיו, ומרכז יעוץ לנשים בתל אביב.

סביונה רוטלוי - שופטת בדימוס, הייתה סגנית נשיא בית המשפט המחוזי בתל-אביב. שימשה כיו"ר הוועדה ליישום האמנה לזכויות הילד בחקיקה הישראלית, מייסדת ויו"ר הסניף הישראלי של ארגון השופטות הבינלאומי (IAWJ) חברה נשים עושות שלום תדבר על מקומן של נשים במיתוס תל חי, הקרבה, שכול ומחיר המלחמות.

הוזמנתי לכאן היום כדי להציג בפניכן חזון חדש ישן, יוזמה שהיא מהפכנית ושמרנית בעת ובעונה אחת. מעל שנתיים אני פעילה ביוזמה פוליטית שנקראת **שתי מדינות מולדת אחת**. יוזמה המציעה פתרון מחודש לסכסוך הישראלי-פלסטיני. **פתרון שיכול להיות לדעתנו התקווה והתקומה של ארצנו, והאם שווה למות למענו? זה אתן תגידו.**

אנחנו קבוצה של ישראלים ופלסטינים המציעה פרדיגמה חדשה לשיח הפוליטי ואופק חדש לשלום בין העמים המבוסס על קיומן של שתי מדינות ריבוניות בארץ פתוחה אחת.

במודל הקונפדרטיבי שאנחנו מציעים ומציעות בין הירדן לים תקומנה שתי מדינות ריבוניות ועצמאיות על גבול ה-4 ביוני 67, אך במקום גבול קשיח או גדר גבוהה יהיה גבול פתוח בין שתי המדינות דרכו יוכלו אזרחי שתי המדינות לעבור על מנת לטייל, לעבוד, לסחור ואפילו להתגורר.

אזרחי ישראל, יוכלו להתגורר בפלסטין תחת החוק והריבונות הפלסטינית כתושבים, אך יישארו אזרחי מדינת ישראל ובמקביל אזרחי פלסטין יוכלו כתושבים לחיות בישראל.

"האיחוד הישראלי-פלסטיני" (על משקל האיחוד האירופי) יכלול מוסדות משותפים לניהול נושאים משותפים כגון ביטחון, ענייני סביבה, מים, כלכלה וחברה. אנחנו חושבות על בית משפט לזכויות אדם שיערוב לכך שזכויות האדם של אזרחי ותושבי שתי המדינות יישמרו.

הפתרון של שתי מדינות - מולדת אחת נולד מתוך התבוננות במציאות כפי שהיא, מתוך רצון להכיר את הסיבות שבגללן נכשל הפתרון הפוליטי של שתי מדינות לשני העמים, ומתוך שאיפה לשנות את המציאות המוכרת מבלי להתכחש לה, ולצרכים של שני העמים הלאומיים והאחרים.

אנחנו מתנגדות לרעיון ההפרדה. אנחנו לא רואות בו לא ערך ולא דרך. גם אם היה ניתן לקרוע מפה ולעקור משם על מנת ליצור שתי מדינות הומוגניות, נקיות מהאחר, לא היינו תומכות בכך, אך רעיון ההפרדה גם אם היה ראוי הוא בלתי אפשרי, במציאות בה חיים מאות אלפי יהודים בתוך שטח המדינה הפלסטינית, ומיליון ערבים ישראלים בישראל, אשליית ההפרדה לא תיתכן גם למי ששואף אליה וטוב שכן.

נקודת המוצא שלנו, היא כיבוד הזיקה האמיתית והכנה שיש לשני העמים על כל חלקי הארץ. אני באה מהשמאל הציוני, במשך שנים התכחשנו לזיקה היהודית לחברון ולשכם. ראינו במערת המכפלה עול, מעוז קיצוני משיחיסטי. אבל האמת צריכה להיאמר: שכשהסבים והסבתות שלנו התפללו וחלמו על ארץ ישראל לא את רעננה, רחובות, תל אביב וקריית שמונה הם ראו בדמיונם. ולכן כפי שיש להכיר ולכבד את הזיקה הפלסטינית לחיפה, עכו ויפו יש להכיר ולכבד את הזיקה היהודית לחברון. הכחשת רגש קולקטיבי חזק ולגיטימי טופחת בסופו של דבר בפרצופנו. שלוש הנקודות שלדעתנו הן הקריטיות ביותר, שבעטיין על פי הניתוח שלנו, לא הושגה באמת פריצת דרך מדינית ולא התאפשר הסכם המוביל לסיום הכיבוש וקץ לסכסוך הן ההתנחלויות, זכות השיבה וירושלים.

פינוי התנחלויות בכפיה אינו דרוש בפתרון שלנו. יוכלו כאמור אזרחי המדינה האחת לחיות במדינה השכנה. כמו צרפתי בהולנד או גרמני בספרד. הבחירה האם להתפנות ולשוב לתוך גבולות הארץ תהיה חופשית. אני מניחה שכמו במודל האלג'יראי רוב המתנחלים ישובו הביתה. אבל זאת הנחה שלי ואין לה כרגע ביסוס. לשמאל שלחם במשך שנים לפינוי ההתנחלויות קשה לבלוע את הצפרדע הזאת בתוך היוזמה. אבל זאת המשימה. להיפרד מפרדיגמות, להסתכל עמוק על עצמנו, מה אפשרי, מה נכון, מה מוסרי. לא מדובר בהכשרת ההתנחלויות, אלא בהכשרת הזיקה, ואם הפלסטינים מוכנים לכך, מתוך הבנה כי המודל הוא הדדי ושכמספר הישראלים שישבו בפלסטין כתושבים, יוכלו פלסטינים להתגורר כתושבים, פה בישראל - אז פינוי ההתנחלויות לכשעצמו, לא צריך להיות מטרה, ומצד שני לא צריך להוות עוד איום על החברה הישראלית.

לעניין זכות השיבה - בפתרון שתי מדינות מולדת אחת תוכל מדינת פלסטין לעצב את מדיניות ההגירה והשיבה אליה כראות עיניה. היא תוכל לעגן בחקיקה את זכות השיבה לתחומיה כפי שישראל תוכל לדבוק בחוק השבות. פליטים יוכלו להתאזרח בפלסטין, וכאזרחים פלסטיניים יהיו חלק מהמרחב הפתוח ויוכלו לבקר, לטייל, לעבוד ואף להתגורר בישראל. פליטים לא ישובו לביתם המקורי בכפרם, עוול לא יתוקן על ידי יצירת עוול חדש, אולם תחושת השייכות לכל חלקי הארץ, האפשרות לנוע בה, לעבוד בה ולהתגורר בה, יהוו גם לדעת השותפים הפלסטינים פתרון הגון וצודק, ברמה הרגשית וברמה הפוליטית הלאומית.

טבינה רוטלוי שופטת בדימוס, סגנית נשיא בית המשפט המחוזי בתל אביב, חברה בתנועת נשים עושות שלום:

מה עיצב את חיי כילדה שחוותה את כל מלחמות ישראל?

בדרכי לתל חי נזכרתי באירוע הטרור הראשון שחוויתי בגיל 5 שנחקק עמוק כזיכרון ילדות טראומטי. הייתי במשטרת רמת גן כאשר אנשי האצל תקפו את בנין המשטרה המנדטורי ב 1946 **ודב גרוניר** נפצע בלחיו. חלפתי על פניו כשאמי ואחותי אתי ואנחנו נסות מהבניין שבו התגוררנו כדי לא לשוב אליו עוד. זהו דב גרוניר, אחד מהרוגי המלכות, שאנדרטה לזכרו מוצבת מול

המשטרה ברמת גן ובה פסל של אריה.

כילדה זוכרת היטב את ההפצצות על עיר מגורי, רמת גן, עם תחושת חוסר אונים בהעדר מיגון כלשהוא כשהורי ושלושת הבנות יורדים בחופזה לקומת הקרקע.

גדלתי על ברכי סיפורי הגבורה של מלחמת השחרור ביחד עם הכובד של השואה, שבה נספתה חלק ממשפחת הורי. היום, במבט לאחור אני יודעת שהקצוות הללו של גבורה מצד אחד וחוסר האונים מצד שני, הטביעו חותם עמוק על הילדות, שלכאורה הייתה ילדות רגילה ומיטיבה. לימודים, תנועת נוער, מוסיקה וריקוד. אבל לא. קריאת ספריו של ק.צטניק וספרי קרבות מלחמת השחרור הם לא המזון הטבעי לילדה בגיל צעיר. כנערה צעירה נחשפתי לדמויות מופת כמו **רבקה גובר** ששיכלה את שני בניה ונקראה "אם הבנים" וגם לחנה ושבעת בניה. אם יהודייה אלמנה, ששבעת בניה מצאו את מותם על קידוש השם.

בספר המקבים מצוטטים דבריה לבנה השביעי לפני הוצאתו להורג: "בני, לך אצל אברהם אבינו ואמור לו: כך אמרה אמי: אל תזוח דעתך עליך! אתה עקדת מזבח אחד, ואני עקדתי שבעה מזבחות, אתה ניסיון ואני מעשה". לאחר שהתאבדה יצאה בת קול מהשמיים ואמרה: "אם הבנים שמחה" (תהלים).

במלחמת סיני חוויתי לראשונה את משמעות השכול כאשר נישלחתי מטעם בית הספר התיכון להשתתף בלווייה המונית לקבר זמני של החללים בנגב. לא אשכח עד היום את זעקת האימהות שעד היום מהדהדת בראשי.

בטכסי יום הזיכרון בבית הספר קראו כמובן את מגש הכסף של אלתרמן ואת "הינה מוטלות גופותינו" של חיים גורי.

ירושלים - ירושלים לנצח נצחים תהיה בירתם של שני העמים, עם שלטון מיוחד וללא הפרדה גיאוגרפית או דמוגרפית. קלינטון הציע בשנת 2000 מתווה לפיו שכונות יהודיות ליהודים שכונות פלסטיניות לפלסטין. אפשר כך ואפשר אחרת. הקבוצה שלנו בחרה לשרטט עקרונות, מתווה, חזון ולא להכנס לרזולוציה של כמה שוטרים יעמדו באיזה תחנת גבול והאם מדיהם יהיו ירוקים וגם לא איזה אופי בדיוק יהיה למשטר המשותף, המיוחד שיהיה בירושלים, הם תהיה לו מטריה בינלאומית או שהוא יהיה בילתרלי בלבד.

מאות אנשים ונשים חרדים וחרדיות, מתנחלים ומתנחלות, מזרחים ומזרחיות, שמאל, ימין וגם מרכז מוצאים ומוצאות ביוזמה בית פוליטי. כמו שאמר אחד הרבנים באחת מההתנחלויות הגדולות כששמע על פרטי היוזמה: "זה כאילו שנכנסתם לי לראש והוצאתם את החלומות שלי שהסתובבו שם". **תגידו אתן, חזון של מרחב משותף בו שני העמים זוכים להכרה, למימוש זכותם להגדרה עצמית, לעצמאות. חזון לפיו במרחב יחיו אנשים ונשים תוך כיבוד זכויותיהם האוניברסליות לחירות, לשוויון, לכבוד ולחיים, האם חזון כזה לא שווה למות למענו? אופס לחיות למענו?**

לסיום, אני רוצה להציע לנשים עושות שלום, כתנועה חשובה שצברה כוח ונראות, לאמץ את היוזמה כחזון הפוליטי שלה. אני מאמינה שטוב יהיה אם נשים לא תשאנה במעטפת של השיח הפוליטי, אלא תאמרנה דברים ברורים, על איך ועל מה ולא תשאירנה את העבודה הקשה הזאת לגברים.

לא נשאלו שאלות. לא היו הרהורי כפירה. זה גורלנו ועם המשא הזה נגזר עלינו לחיות. צריך לשלם מחיר עבור הקמת המדינה. (6000 איש נהרגו מתוך 600000). כך הובנתה המציאות ההיסטורית שבה גדלתי. זיכרון השואה מצד אחד, ובמיוחד של ההולכים לטבח וזיכרון הגבורה של הלוחמים במלחמות. מקומות הגבורה של הלוחמים הפכו למקום של פולחן (קברות צדיקים עוד לא היו כל כך באופנה).

הפעם הראשונה שהעזתי לשאול את עצמי את השאלה בדבר הקרבת החיים למען האמונה (בין שזו אמונה דתית או אחרת) הייתה כאשר למדתי באוניברסיטה בשיעור פילוסופיה מפי פרופ' הוגו ברגמן את המסה של קירקגור על עקידת יצחק. מעבר לשאלה על נכונות אברהם להקריב את בנו יחידו למען האמונה שאלתי את עצמי היכן הייתה שרה בסיפור, והאם היא הייתה נוהגת כאברהם. (שרה שמעה על ניסיון העקידה מפי יצחק החלה בוכה ומייללת ופרחה נשמתה עוד בטרם הגיע אליה אברהם לבשר את הבשורה).

זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים ילדתי את בני הבכור ומאז לא הצלחתי לסלק מחשבה זו על החיים שאנו יוצרות עם החששות הכבדים הממלאים אותנו (או לפחות אותי) בכל אירוע, בכל יום, שמא הם יפלו קורבן במלחמה. אני זוכרת עצמי כאם צעירה בגן הילדים ולאחר מכן בבית הספר בחגיגות יום הולדת או בחגיגות אחרות כשהמחשבות הללו מציפות אותי בדמעות ואינן מאפשרות לי לשמוח, כמו שהיה מצופה.

באופן כה מוחשי הייתי רואה לנגד עיני את כל הבנים המתוקים בחולצות הלבנות ומדמיינת תמונתו של מי מהם תהיה תלוייה על לוח הזיכרון. כשחלקתי תחושות אלה עם חברות מחו"ל הן לא ידעו כמובן על מה אני מדברת.

התחושות הללו הלכו והתחזקו עם גידול בני ועוד יותר בשנים האחרונות לאחר שנולדו נכדי. מצאתי את עצמי בשני המבצעים או המלחמות האחרונות רצה עם נכדי למצוא להם מקלט, מביטה בעיניהם המפוחדות ושואלת את עצמי שוב ושוב: **האם אלה מלחמות אין ברירה כפי שהיו בעבר? האם אני כאשה, כאם וכסבתא משלימה עם האמירה שלנצח נחיה על חרבנו? כאשר אינני בטוחה שעשינו ככל יכולתנו ליצור כאן מציאות אחרת לחיים? האם איננו מספיק חזקים כיום כדי שנוכל להתחיל לדבר על חיים ועל שלום?**

האם סיפור העקידה שלשרה לא היה חלק בו הוא האתוס שעליו נמשיך לגדל את הדורות הבאים?

האם המשורר חיים גורי בשירו "ירוש" צדק בכותבו כי "את השעה ההיא (של הפחד מהמאכלת) הוריש לצאצאיו. הם נולדים ומאכלת בידם?" זו הסיבה שבמהלך צוק איתן הצטרפתי ל"נשים עושות שלום" מתוך אמונה שלמה, שלא נודר עוד מהחלטות גורליות כמו שרה.

לנשים יש תפקיד חשוב לא רק ביצירת החיים אלא גם בשמירה עליהם. החיים נוצרים כדי לקיים המשכיות. ההמשכיות היא בחיים ולא במוות. החיים הם הערך המקודש ביותר.

התפקיד שלנו, הנשים, ללמד להעריך את משמעות החיים בשבילנו ובשביל בני אדם אחרים, שהם בדיוק כמונו ולא אחרים. וגם ללמד על כך את ילדינו.

כפי שדיבור על תאי הגזים לילדים בגן הילדים איננו מתאים, כך לא ראוי לדעת שניחנך את ילדינו להקריב את חייהם שעה שהם עוד לא טעמו את טעם החיים.

ויש לנו עוד תפקיד מאד חשוב. להטמיע שיח חדש בחברה שרואה את החיים כאן לא מתוך נקודת המבט החד ערכית של ההגמוניה הגברית, אלא מנקודת מבט שונה, שבוחנת ורואה את המחירים הנוראים שכולנו משלמות ומשלמים בשביל המלחמות, שלא כולן הן מלחמות של "אין ברירה".

לא מסכימה עם האמירה של "לנצח נחיה על חרבנו". אמירה שלא נותנת תקווה וכלי תקווה אין חיים בעלי משמעות. אפשר לחיות עם חרב אבל לא על החרב. ביטחון זה לא רק צבא.

הייתי מצפה מנשים שמביאות חיים לא לשבח את ההקרבה של החיים. כל מה שאנחנו עושות בשביל ילדינו ונכדינו, לעתים אפילו אפשר לומר "מקריבות", הוא כדי שיחיו ויחיו בטוב.

אני יוצאת מכאן היום עם התקווה שנשים רבות בישראל, יהודיות וערביות, נשים המחזיקות בדעות פוליטיות שונות, יתאחדו כדי להיאבק ביחד בעד החיים כאן.

עם השאיפה הנחושה שנשים תיקחנה חלק בהחלטות הגורליות לעתידנו. דווקא כאן בתל חי חשוב להדגיש שאנחנו חלק משלשלת. דבורה דרכלר שמצאה את מותה כאן בחצר תל חי הייתה חברת השומר והנהיגה "מרד נשים" נגד הגברים שהדירו אותן מענייני הביטחון וההגנה. בעצומה שלהן נכתב: "אם חברות אנחנו בעבודה היומימית כבר משנים, נהיה חברות בכל. שום אסיפה לא יכולה להיות בלעדינו, אין סודות מפנינו".

אָנִי עָלִי הַשְּׁלוֹם \ יְהוּדָה עֵמִיחִי

אָנִי, עָלִי הַשְּׁלוֹם, אָנִי הֵחִי אוֹמֵר עָלִי הַשְּׁלוֹם
אָנִי רוֹצֶה שְׁלוֹם כְּבָר עֶכְשָׁיו בְּעוֹדֵנִי חִי.
אָנִי לֹא רוֹצֶה לְחַפּוֹת כְּמוֹ אוֹתוֹ הַחֶסֶד שֶׁבָּקַשׁ רָגַל אַחַת
מִכֶּסֶּא הַזֶּהָב בְּגֵן עֵדֶן. אָנִי רוֹצֶה כֶּסֶּא אַרְבַּע רַגְלָיִם
כְּאֵן. כֶּסֶּא עֵץ פְּשוּט. אָנִי רוֹצֶה שְׁלוֹם עָלִי עֶכְשָׁיו.
חַי עֶבְרוּ עָלִי בְּמִלְחָמוֹת מְכַל הַמִּינִים: קְרָבוֹת חוּץ
וְקְרָבוֹת בְּפָנִים, קְרָבוֹת פָּנִים אֶל פָּנִים וְהַפָּנִים
הָיוּ תְּמִיד הַפָּנִים שְׁלִי, פָּנֵי אוֹהֵב וּפָנֵי אוֹיֵב.
מִלְחָמוֹת בְּנֶשֶׁק יָשׁוּ, מִקֶּל, אֶבֶן, גֶּרֶזֶן פָּגוּם, מִלֵּים
סָפִין קֶהָה וְקוֹרְעֵת, אֶהָבָה וְשִׁנְאָה
וּמִלְחָמוֹת בְּנֶשֶׁק חֲדִישׁ, מִקֶּלַע, טִיל,
מִלֵּים, מוֹקֵשׁ מִתְּפוּצֵץ, אֶהָבָה וְשִׁנְאָה.
אָנִי לֹא רוֹצֶה לְקַיֵּם אֶת נְבוֹאָת הוֹרֵי שְׁהַחִיִּים הֵם מִלְחָמָה
אָנִי רוֹצֶה שְׁלוֹם בְּכָל גּוֹפֵי וּבְכָל נַפְשֵׁי. עָלִי הַשְּׁלוֹם

עם ההבנה שמה שמאחד נשים הוא לא רק היותנו אימהות אלא היותנו מייצגות את שיקול הדעת הרחב והשכל הטוב מול מיצעד האיוולת שמטיף רק לשימוש בכוח. עובדה היא שאנחנו הכי חזקים כאן באזור ואין לנו ביטחון. עוד מטוסים, עוד צוללות, עוד גדרות וחומות לא יביאו לנו את הביטחון.

לסיום...

בסיום הפאנל ברכה טלי פיגלסון מנהלת חצר תל-חי את הבאות, דיברה על חשיבות הדגשת החיים, על החיבור בין המועד, יא באדר, למקום: חצר תלחי בה חיו ונפלו טרומפלדור וחבריו, על המשמעות ועל חזון החיים, הרלוונטיות והמשמעות של מוזיאון חצר תלחי היום.

מילות תודה שאמרה אורית...

תודה לעינת על החזון על הרוח הטובה על האמונה ועל כושר הארגון המפתיע שגילתה. עינת יקרה, שהגית וחלמת ורצית ועשית ואספת וכתבת וארגנת והתייעצת ודחתת ושיתפת ובדקת ויצרת קשרים והפעלת ובררת ופירגנת ועמלת ויצרת את הארוע הזה מתחילתו בטקס ועד אחרון הפרטים. ובכל אלה לימדת את כולנו שעור גדול בכוחה שלאמונה תודה ענקית אין עליך!!!!

מילות צער ותודה שכתבה עינת...

אוריתי יקרה, כפי שראית, התמשכות הטקס, צילומי הטלוויזיה והציפיה לצילום עם שר הביטחון, שיבשו לצערי העמוק את הפאנל הנפלא שהכנו ועמלנו עליו, דבריכן המרגשים זוכים לבמה כאן, ועוד יזכו בעתיד להידהוד, אני בטוחה - תודה וחיבוק, עינתשלך

פאנל בחצר תל-חי

מחכות לשר הבטחון

אוהל הידברות ושלום בקרית שמונה

הוציאה לאור: עינת לוצאטי | צלמים: אולגה בראל, ז'יל פיטוסי ויהודה יעקובוביץ
הודפס בדפוס ברעם - אפריל 2016

